

HARAKATLAR STRATEGIYASI XALQ MANFAATLARI YO'LIDA*Namangan davlat pedagogika instituti Aniq va tabiiy fanlar fakulteti**Amaliy matematika yo'nalishi**Talaba: Janibekova Jamila Islambayevna**Ilmiy rahbar: Tillayev Bobomurod***MAQOLA
MALUMOTI****ANNOTATSIYA:****MAQOLA TARIXI:***Received: 21.05.2026**Revised: 22.05.2026**Accepted: 23.05.2026***KALIT SO'ZLAR:***Harakatlar
strategiyasi, islohotlar,
xalq manfaatlarini, davlat
boshqaruvi, iqtisodiy
rivojlanish, ijtimoiy
himoya, huquqiy davlat,
fuqarolik jamiyati.**Mazkur maqolada O'zbekiston Respublikasining
"Harakatlar strategiyasi" doirasida amalga
oshirilgan islohotlar, ularning asosiy yo'nalishlari
hamda xalq manfaatlarini ta'minlashdagi ahamiyati
tahlil qilinadi. Shuningdek, strategiyaning davlat
boshqaruvi, iqtisodiyot, sud-huquq tizimi va ijtimoiy
sohalardagi o'zgarishlarga ta'siri yoritiladi.
Maqolada Harakatlar strategiyasining mamlakat
taraqqiyotidagi o'rni ilmiy jihatdan asoslab berilgan.***Kirish**

Mustaqillikka erishgandan so'ng O'zbekiston Respublikasi o'z oldiga demokratik huquqiy davlat va kuchli fuqarolik jamiyatini barpo etish kabi strategik maqsadlarni qo'ydi. Ushbu yo'lda jamiyat hayotining barcha sohalarini izchil isloh qilish, iqtisodiyotni modernizatsiya qilish hamda aholining turmush darajasini oshirish ustuvor vazifa sifatida belgilandi. Ayniqsa, so'nggi yillarda amalga oshirilgan keng ko'lamli islohotlar davlat boshqaruvi va ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning yangi bosqichini boshlab berdi. 2017–2021 yillarga mo'ljallangan "Harakatlar strategiyasi" ana shu islohotlarning tizimli va kompleks dasturi sifatida yuzaga keldi. Ushbu hujjat davlat va jamiyat taraqqiyotining barcha yo'nalishlarini

qamrab olgan holda, aniq maqsad va vazifalarni belgilab berdi. Strategiyaning asosiy g'oyasi "Inson manfaatlarini hamma narsadan ustun" degan tamoyilga asoslanib, har bir amalga oshirilayotgan islohotning markazida inson va uning farovon hayoti turishini nazarda tutadi. Harakatlar strategiyasining qabul qilinishi jamiyatda mavjud bo'lgan muammolarni tizimli ravishda hal etish zarurati bilan bog'liq bo'ldi¹²⁶. Davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish, sud-huquq tizimini takomillashtirish, iqtisodiyotni erkinlashtirish hamda ijtimoiy sohani rivojlantirish kabi yo'nalishlar bo'yicha chuqur islohotlarga ehtiyoj kuchaygan edi. Shu nuqtai nazardan, mazkur strategiya nafaqat qisqa muddatli maqsadlarni, balki uzoq muddatli taraqqiyot yo'lini ham belgilab berdi. Bugungi kunda Harakatlar strategiyasi doirasida amalga oshirilgan ishlar natijasida davlat boshqaruvi tizimi modernizatsiya qilindi, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta'minlash mexanizmlari kuchaytirildi hamda iqtisodiy faollik sezilarli darajada oshdi. Shu bilan birga, ijtimoiy sohalarida, xususan ta'lim, sog'liqni saqlash va bandlik tizimida ham muhim o'zgarishlar amalga oshirildi. Mazkur mavzuning dolzarbligi shundaki, Harakatlar strategiyasi nafaqat o'tgan davr islohotlarini tahlil qilish, balki hozirgi kunda olib borilayotgan "Yangi O'zbekiston" taraqqiyot konsepsiyasining ham nazariy va amaliy asosini tashkil etadi. Shu sababli uning mazmun-mohiyatini o'rganish va xalq manfaatlarini ta'minlashdagi o'rnini tahlil qilish ilmiy jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi¹²⁷.

HARAKATLAR STRATEGIYASINING QABUL QILINISHI VA TARIXIY ZARURATI

O'zbekiston Respublikasida mustaqillik yillarida amalga oshirilgan islohotlar mamlakatni yangi taraqqiyot bosqichiga olib chiqdi. Biroq 2010-yillarga kelib, jamiyat hayotining turli sohalarida mavjud muammolarni tizimli va kompleks tarzda hal etish zarurati yanada yaqqol sezila boshladi. Davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish, iqtisodiyotni modernizatsiya qilish, sud-huquq tizimini takomillashtirish hamda ijtimoiy sohani rivojlantirish kabi yo'nalishlarda chuqur islohotlarga ehtiyoj paydo bo'ldi. Ana shu tarixiy zarurat natijasida 2017-yilda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining tashabbusi bilan 2017–2021 yillarga mo'ljallangan "Harakatlar strategiyasi" qabul qilindi. Ushbu hujjat mamlakat taraqqiyotining yangi bosqichini belgilab beruvchi muhim dasturiy asos sifatida e'tirof etildi. Strategiya jamiyatning barcha sohalarini qamrab olgan holda, davlat siyosatini aniq maqsadlar va ustuvor yo'nalishlar asosida amalga oshirishni ko'zda tutdi. Harakatlar strategiyasining qabul

¹²⁶ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "2017–2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida". Toshkent, 2017.

¹²⁷ Mirziyoyev Sh.M. "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz". Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 104 b.

qilinishiga bir qator omillar sabab bo'ldi. Birinchidan, iqtisodiy sohada mavjud bo'lgan ayrim tizimli muammolar, jumladan, ishlab chiqarish samaradorligining pastligi, investitsiya muhitini yanada yaxshilash zarurati va bozor mexanizmlarini chuqurlashtirish ehtiyoji mavjud edi. Ikkinchidan, davlat boshqaruvi tizimida byurokratik to'siqlar va samarasizlik holatlarini kamaytirish, ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash dolzarb vazifa bo'lib qoldi. Uchinchidan, sud-huquq tizimini yanada mustahkamlash va fuqarolarning huquq hamda erkinliklarini ishonchli himoya qilishga ehtiyoj ortdi. Shuningdek, ijtimoiy sohada ham aholi farovonligini oshirish, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimini modernizatsiya qilish, bandlikni ta'minlash kabi masalalar ustuvor ahamiyat kasb etdi. Ushbu omillar jamlanib, kompleks yondashuv asosida yagona strategik hujjat ishlab chiqishni taqozo etdi. Harakatlar strategiyasining tarixiy zarurati shundaki, u O'zbekiston taraqqiyotini yangi sifat bosqichiga olib chiqishga xizmat qildi. Ilgari amalga oshirilgan islohotlarni tizimlashtirish, ularni yagona maqsad sari yo'naltirish hamda "inson manfaatlarini hamma narsadan ustun" degan tamoyilni davlat siyosatining asosiga aylantirish aynan shu hujjat orqali mustahkamlandi.

STRATEGIYANING ASOSIY BESH YO'NALISHI

O'zbekiston Respublikasining 2017–2021 yillarga mo'ljallangan Harakatlar strategiyasi davlat va jamiyat taraqqiyotining barcha asosiy sohalarini qamrab olgan holda, beshta ustuvor yo'nalish asosida ishlab chiqilgan. Ushbu yo'nalishlar o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, mamlakatni kompleks rivojlantirish va xalq farovonligini oshirishga xizmat qiladi¹²⁸. Davlat va jamiyat qurilishini takomillashtirish. Ushbu yo'nalishda davlat boshqaruvi tizimini modernizatsiya qilish, hokimiyat tarmoqlari o'rtasidagi muvozanatni ta'minlash hamda davlat organlari faoliyatining ochiqligi va samaradorligini oshirish vazifalari belgilangan. Shuningdek, fuqarolarning davlat boshqaruvidagi ishtirokini kengaytirish, "elektron hukumat" tizimini rivojlantirish ham muhim o'rin egallaydi. Qonun ustuvorligini ta'minlash va sud-huquq tizimini isloh qilish. Bu yo'nalishning asosiy maqsadi jamiyatda adolatni ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ishonchli himoya qilishdir. Sud-huquq tizimini mustaqil va adolatli qilish, jinoyat va fuqarolik qonunchiligini takomillashtirish hamda huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatini isloh qilish nazarda tutiladi. Iqtisodiy sohada bozor mexanizmlarini keng joriy etish, tadbirkorlik va xususiy mulkni rivojlantirish, investitsiya muhitini yaxshilash asosiy vazifalardan biridir. Shuningdek, valyuta siyosatini liberallashtirish, soliq tizimini soddalashtirish va sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish

¹²⁸ Mirziyoyev Sh.M. "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak". Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 120 b.

ham ushbu yo‘nalishga kiradi. Aholi farovonligini oshirish, ta‘lim va sog‘liqni saqlash tizimini takomillashtirish, bandlikni ta‘minlash hamda ijtimoiy himoya tizimini kuchaytirish ushbu yo‘nalishning asosiy mazmunini tashkil etadi. Inson kapitalini rivojlantirish va yoshlar siyosatini qo‘llab-quvvatlash ham muhim ahamiyatga ega.

XALQ MANFAATLARINI TA‘MINLASHDAGI IQTISODIY ISLOHOTLAR

Harakatlar strategiyasi doirasida amalga oshirilgan iqtisodiy islohotlar O‘zbekiston iqtisodiyotini liberallashtirish, bozor munosabatlarini chuqurlashtirish hamda eng muhimi — aholi farovonligini oshirishga xizmat qildi. Ushbu islohotlarning markazida “inson manfaatlari” tamoyili turib, iqtisodiy siyosat bevosita xalqning turmush darajasini yaxshilashga yo‘naltirildi. Eng muhim o‘zgarishlardan biri sifatida valyuta siyosatining erkinlashtirilishini qayd etish mumkin. Milliy valyutaning konvertatsiya tizimi soddalashtirildi, bu esa tashqi savdo aloqalarini kengaytirish va investitsiya muhitini yaxshilashga imkon berdi. Natijada xorijiy investorlar uchun qulay sharoitlar yaratildi, iqtisodiyotga kapital kirib kelishi sezilarli darajada oshdi¹²⁹. Tadbirkorlik subyektlarini qo‘llab-quvvatlash va xususiy sektorni rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratildi. Soliq yukining kamaytirilishi, ortiqcha byurokratik to‘siqlarning bartaraf etilishi hamda kredit olish imkoniyatlarining kengaytirilishi kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishiga turtki berdi. Bu esa yangi ish o‘rinlarining yaratilishiga va aholining bandlik darajasini oshirishga xizmat qildi. Qishloq xo‘jaligi sohasida ham muhim islohotlar amalga oshirildi. Fermer xo‘jaliklarini qo‘llab-quvvatlash, paxta va g‘alla yetishtirish tizimini modernizatsiya qilish hamda yer resurslaridan samarali foydalanish bo‘yicha chora-tadbirlar ishlab chiqildi. Bu esa qishloq aholisi daromadlarining oshishiga va oziq-ovqat xavfsizligining mustahkamlanishiga olib keldi. Sanoat tarmoqlarini modernizatsiya qilish va diversifikatsiya qilish ham iqtisodiy islohotlarning muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘ldi¹³⁰. Yangi korxonalar ochilishi, zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi hamda ishlab chiqarish quvvatlarining kengayishi iqtisodiy o‘sinh sur‘atlarini oshirdi. Iqtisodiy islohotlar natijasida aholining real daromadlari oshdi, yashash sharoitlari yaxshilandi va jamiyatda ijtimoiy barqarorlik mustahkamlandi. Shu jihatdan, Harakatlar strategiyasi doirasidagi iqtisodiy o‘zgarishlar bevosita xalq manfaatlarini ta‘minlashga qaratilgan muhim omil sifatida e‘tirof etiladi.

XULOSA

¹²⁹ O‘zbekiston Respublikasi Statistika qo‘mitasi. “O‘zbekiston ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko‘rsatkichlari”. Toshkent, 2020–2024 yillar hisobotlari. – 150 b.

¹³⁰ Karimov I.A. “Yuksak ma‘naviyat – yengilmas kuch”. Toshkent: Ma‘naviyat, 2008. – 176 b.

O'zbekiston Respublikasida qabul qilingan Harakatlar strategiyasi mamlakat taraqqiyotida yangi bosqichni boshlab bergan muhim dasturiy hujjat hisoblanadi. U davlat va jamiyat hayotining barcha asosiy yo'nalishlarini qamrab olgan holda, iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy sohalarda keng ko'lamli islohotlarni amalga oshirishga zamin yaratdi. Strategiyaning eng muhim jihati shundaki, unda "inson manfaatlari hamma narsadan ustun" degan tamoyil asosiy mezon sifatida belgilandi. Shu orqali amalga oshirilgan barcha islohotlar bevosita xalqning turmush darajasini yaxshilash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta'minlash hamda jamiyatda adolat va barqarorlikni mustahkamlashga yo'naltirildi. Iqtisodiy sohada olib borilgan liberallashtirish siyosati, tadbirkorlikni rivojlantirish va investitsiya muhitini yaxshilash natijasida yangi ish o'rinlari yaratildi hamda aholining daromadlari oshdi. Ijtimoiy sohada esa ta'lim, sog'liqni saqlash va bandlik tizimlarining modernizatsiyasi xalq hayot sifatini sezilarli darajada yaxshiladi. Shuningdek, davlat boshqaruvi va sud-huquq tizimida amalga oshirilgan islohotlar ochiqlik, shaffoflik va adolat tamoyillarini mustahkamladi. Bu esa fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchini yanada oshirdi. Umuman olganda, Harakatlar strategiyasi nafaqat o'tgan davr islohotlarining natijasi, balki kelgusidagi rivojlanish uchun mustahkam poydevor bo'lib xizmat qildi. Bugungi kunda uning mantiqiy davomi sifatida amalga oshirilayotgan "Yangi O'zbekiston" konsepsiyasi ham aynan shu strategik yo'nalishning uzviy davomidir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. "2017–2021 yillarda O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida". Toshkent, 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. "Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz". Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 104 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. "Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak". Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 120 b.
4. O'zbekiston Respublikasi Statistika qo'mitasi. "O'zbekiston ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish ko'rsatkichlari". Toshkent, 2020–2024 yillar hisobotlari. – 150 b.
5. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch". Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – 176 b.
6. O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari to'plami. 2017–2021 yillar. – 300 b.

7. Sodiqov H.S. “O‘zbekiston iqtisodiy islohotlari va rivojlanish strategiyasi”. Toshkent: Fan va texnologiya, 2019. – 210 b.

8. Abdug‘aniyev A.A. “Ijtimoiy rivojlanish va davlat siyosati”. Toshkent: Iqtisod-Moliya, 2021. – 185 b.

